

Dersin Amacı

Bu dersin amacı, sözcüklü öğretimi ve ölçme-değerlendirmesine ilişkin güncel kuram ve araştırmaları temel alarak öğretmen adaylarının kanıta dayalı kararlar verebilmesini sağlamaktır. Ders kapsamında öğrenciler, sözcük öğrenme süreçlerini (örtük/incidental ve kasıtlı/intentional öğrenme), formül dizgeleri (formulaic language) ve sözcük bilgisinin genişlik–derinlik boyutlarını tanımlar; hedef sözcük seçimi ve öğretim tasarımı ilkelerini uygular; sözcük listeleri ile sözcüklü testlerinin türlerini, gücü ve sınırlı yönlerini karşılaştırarak sınıf içi uygulamalara dönüştürür.

Dersin İçeriği

Bu ders, sözcüklüğün doğasına ve “bir sözcüğü bilmek” kavramının bileşenlerine odaklanan kuramsal çerçeveye başlar; form–anlam ilişkisi, tanıma–hatırlama ile alıcı–üretici bilgi ayrımları açıklanır. Ardından sözcüklü büyüklüğü (breadth) ile derinliği (depth) arasındaki farklar ve hangi bilgi türünün nasıl ölçüleceği ele alınır. Bu bağlamda sayma biriminin (tür, lemma, sözcük ailesi) ölçme ve öğretim kararlarını nasıl etkilediği; sıklığa dayalı sözcük listeleri, yüksek/orta/düşük sıklık ayrımı ve okuma–dinleme metinlerinde hedeflenen kapsama eşliğine (yaklaşık %95–98) ulaşmak için hedef sözcük seçimi, ön öğretim ve metinlerde form–anlam bağlantısını öne çıkaran uygulamalar (ör. anlam bağlantısına odaklı kısa hazırlıklar) işlenir. Ölçme–değerlendirme bölümünde amaç belirleme (başarı, tanı, yerleştirme), testte hangi sözcüklerin seçileceği ve hangi madde formatlarının kullanılacağı; büyüklük testleriyle (sıklık düzeylerinden örnekleme) derinlik/ilişki testlerinin (ör. Word Associates Format, türetim ve kolokasyon temelli ölçümler) gücü ve sınırlı yönleri; sınıf bağlamına uyarlanmış test geliştirme adımları ve geçerlik gereksinimleri tartışılır. Tüm bu içerik, kanıta dayalı sözcüklü öğretimi için sınıf içi görevler, mini-projeler ve uygulamalı değerlendirmeyle desteklenir.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Schmitt, N., & Schmitt, D. (2020). Vocabulary in Language Teaching (2nd ed.). Cambridge University Press. Nation, I. S. P. (2013). Learning Vocabulary in Another Language (2nd ed.). Cambridge University Press. Webb, S., & Nation, P. (2017). How Vocabulary Is Learned. Oxford University Press. Schmitt, N. (2010). Researching Vocabulary: A Vocabulary Research Manual. Palgrave Macmillan.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretim Yöntemleri

Düz anlatım, tartışmalar, küçük grup çalışmaları

Dersin Verilişi

Yüz yüze

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Doç. Dr. İhsan Ünal

Program Çıktısı

1. Ders sonunda öğrenci, verilen üç farklı metin için lemma ve sözcük ailesi sayım birimlerini kullanarak %95 ve %98 kapsama eşliği tahmini yapar ve bu tahminleri en az iki gerekçeyle (metin türü, sıklık dağılımı vb.) savunur.
2. Ders sonunda öğrenci, en az üç öğretim yaklaşımını sözcüklüğe bakışları açısından tarihsel olarak karşılaştırır ve bu karşılaştırmadan hareketle güncel ders uygulamaları için iki somut ilke çıkarır.
3. Ders sonunda öğrenci, biçim–anlam–kullanım ve alıcı–üretici / tanıma–hatırlama boyutlarını operasyonelleştirir; her bir boyutu ölçen en az dört özgül görev tasarlar ve geçerlik gerekçesi sunar.
4. Ders sonunda öğrenci, sağlanan bir korpus çıktısından sıklık bantlarını çıkarır, en az 15 birimlik formül dizge (kolokasyon/kalıp) belirler ve hedef listeye seçme–eleme ölçütlerini (yararlılık, şeffaflık, düzey) uygulayarak 5–7 maddelik mini öğretim listesi oluşturur.
5. Ders sonunda öğrenci, verilen bir ders teması için akademik, teknik/alan-özgü, yüksek/orta/düşük sıklık kategorilerini ayırt eder; en az iki sözcük listesini kullanarak 20 hedef öge seçer ve seçimi program hedefleriyle hizalar.
6. Ders sonunda öğrenci, okuma/dinleme/TV–film girdilerine dayalı edimsel öğrenme senaryosu tasarlar; kapsama, tekrar sayısı ve bağlamsal ipuçları değişkenlerine dayalı öğrenme kazanımı tahmini yapar ve izleme aracı (örn. kısa biçim test) geliştirir.
7. Ders sonunda öğrenci, geri getirme uygulaması ve artan aralıklı tekrar ilkelerine dayalı 1 haftalık öğrenme–pekiştirme planı tasarlar; plandaki her öge için hedef hatırlama düzeyi (% doğru) ve minimum tekrar sayısı belirler.
8. Ders sonunda öğrenci, bir ünite/haftalık ders planına sözcüklü hedeflerini dengeli biçimde (edimsel + kasıtlı) entegre eder; girdi, görev, geri bildirim ve ölçme bileşenlerini CEFR düzeyi ve zaman kısıtları ile tutarlı hale getirir.
9. Ders sonunda öğrenci, belirli bir amaç için (yerleştirme/diagnostik/başarı) 10–20 maddelik bir sözcüklü testi tasarlar; madde biçimi, hedef sözlük seçimi ve puanlama anahtarını gerekçelendirir ve temel güvenilirlik/örtüşük geçerlik kanıtı raporlar.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
1	Ders kitabında 1-16 arasındaki sayfalar çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Kelime bilgisinin boyutları	
2	Vocabulary in Language Teaching kitabında "Dimensions of word knowledge" bölümü okunacak		Anlatım, Tartışma	Sözcük birimi nedir?	
3	Dördüncü bölüm, Frequency & coverage çalışılacak		Anlatım, Tartışma	Sıklık ve kapsama	
4	Kitaptan kelime sıklığı ile ilgili bölüm çalışılacak		Anlatım, Tartışma	Çekirdek, yüksek-orta-düşük sıklık	
5	Ders kitabında "Incidental learning" bölümü çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Tesadüfi (incidental) öğrenme	
6	Ders kitabında "Intentional learning" bölümü çalışılacak		Anlatım, Tartışma	Kasıtlı (intentional) öğrenme	
7	Ders kitabından "Formulaic language" bölümü çalışılacak		Anlatım, Tartışma	Formül dil ve çok sözcüklü birimler	
8				Sınav	
9	Ders kitabından, "Morphology basics" adlı bölüm çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Morfoloji ve sözcük ailesi	
10	Ders kitabında "Corpus" bölümü çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Korpuslar ve veri güdümlü öğrenme	
11	Ders kitabında "Dictionaries" bölümü okunacak.		Anlatım, Tartışma	Sözlükler ve dijital kaynaklar	
12	Ders kitabından, "Word-list" bölümü çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Geniş okuma ve metin zenginleştirme	
13	Ders kitabından "Word-list" bölümü çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Kelime listeleriyle öğretim	
14	Ders kitabından "Vocabulary tests" bölümü çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Kelime testleri	
15	Ders kitabında "Integration" başlığı çalışılacak.		Anlatım, Tartışma	Bütünleştirme ve izlenice tasarımı	

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Derse Katılım	1	0,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	14	1,00
Ders Sonrası Bireysel Çalışma	14	1,00
Final Sınavı Hazırlık	6	6,00
Ara Sınav Hazırlık	3	6,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Ara Sınav	30,00
Final	50,00
Derse Katılım	20,00

P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16	P.Ç. 17	P.Ç. 18	P.Ç. 19	P.Ç. 20	P.Ç. 21	P.Ç. 22	P.Ç. 23	P.Ç. 24	P.Ç. 25
Ö.Ç. 1																								
Ö.Ç. 2																								
Ö.Ç. 3																								
Ö.Ç. 4																								
Ö.Ç. 5																								
Ö.Ç. 6																								
Ö.Ç. 7																								
Ö.Ç. 8																								
Ö.Ç. 9																								

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramları ve ilkeleri tanımlar ve bu bilgiyi okul ortamında uygular.
- P.Ç. 2 :** Bilimsel araştırma ile ilgili temel kavramları ve ilkeleri tanımlar.
- P.Ç. 3 :** Bilimsel bilginin üretimiyle ilgili yöntemleri tartışarak amaç ve hedeflerine uygun yöntemleri seçme becerisini gösterir.
- P.Ç. 4 :** İngilizce dersi öğretim programlarını yorumlar ve bunlara uygun günlük ders planları oluşturur.
- P.Ç. 5 :** Öğretim teknolojileri ilkelerinden yararlanarak öğretim materyalleri, teknoloji, medya ve diğer kaynakları tasarlar, kullanır ve değerlendirir.
- P.Ç. 6 :** Teorik ve uygulamalı dilbilim ile ilgili temel kavramları ve ilkeleri tanımlar ve bunları dil öğretim teorileriyle ilişkilendirerek uygular.
- P.Ç. 7 :** Yabancı dil öğretimi yaklaşım ve yöntemlerini tanımlar ve bu yöntemleri dilin her alanında (konuşma, dinleme, okuma ve yazma) etkin bir şekilde uygular.
- P.Ç. 8 :** Kendisinin ve akranlarının öğretim uygulamalarını eleştirel olarak analiz eder ve değerlendirir.
- P.Ç. 9 :** Çocuklara yabancı dil öğretimi ile ilgili temel kavramları ve prensipleri tanımlar ve uygun olan yaklaşımları ve teknikleri sınıf ortamında uygular.
- P.Ç. 10 :** Farklı yaş gruplarına uygun materyalleri analiz eder, değerlendirir ve öğrencilerin ihtiyaç ve ilgileri doğrultusunda müfredata uygun olarak kullanır.
- P.Ç. 11 :** Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimi için iş birliği yaparak uygun yöntem ve teknikleri kullanır.
- P.Ç. 12 :** Dil edinimi teorilerini analiz eder ve bu bilgiyi dil öğretim yöntemlerini ve uygulamalarını geliştirmek için kullanır.
- P.Ç. 13 :** Temel edebiyat kavramlarını ve ilkelerini tanımlar, bu kavram ve ilkeleri yabancı dil öğretimi alanında uygular.
- P.Ç. 14 :** Alanı ile ilgili geçmiş ve güncel yayınları ve akımları analiz eder, değerlendirir ve öğrenme ve öğretme süreçlerini geliştirmek üzere uygular.
- P.Ç. 15 :** Çeviri ile ilgili prosedürleri, kaynakları ve teknikleri tanımlar ve uygular.
- P.Ç. 16 :** İngiliz dili dışında ikinci bir yabancı dili Avrupa Ortak Dil Portföyünde yer alan B1 Genel Düzeyinde kullanarak bu dilde iletişim kurar.
- P.Ç. 17 :** Mesleği ile ilgili görev, hak ve sorumlulukları tanımlayan mevzuata ve mesleki etik ilkelere bağlılık gösterir.
- P.Ç. 18 :** Türk eğitim sisteminin amaç, yapı ve işleyişini, sınıf yönetimi yaklaşımlarını ve eğitim ile ilgili kavramları tanımlar.
- P.Ç. 19 :** Okul içi ve okul dışı etkinliklere etkin katılım sağlayarak yaşadığı sosyal çevre için proje ve etkinlikler planlar ve uygular.
- P.Ç. 20 :** Yaşam boyu öğrenme etkinliklerine dair içeriği ve erişimi geliştirmek için çalışan kurumlar, topluluklar ve gruplarla işbirliği yapar.
- P.Ç. 21 :** Akranlarının uygulamalarını değerlendirir.
- P.Ç. 22 :** Türk Dili ve yabancı dil temel dilbilgisi kurallarını tanımlar, İngilizce temel dil becerilerini kazanır.

- P.Ç. 23 :** Türk Devrimi'nin ortaya çıkmasına yol açan siyasal, ekonomik, toplumsal, düşünsel koşulları yorumlar, birlikte yaşadığı toplum ile bütünlük içinde Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda ulusal amaç ve ülküler ile yurt sevgisi başta olmak üzere yüksek insani değerleri benimser.
- P.Ç. 24 :** Öğrenim düzeyi ve sosyal çevresi ile uyumlu genel kültür formasyonu kazanır.
- P.Ç. 25 :** Almancayı Avrupa Dil Portföyü A2 Genel Düzeyinde kullanarak bu dilde iletişim kurabilir.
- Ö.Ç. 1 :** Ders sonunda öğrenci, verilen üç farklı metin için lemma ve sözcük ailesi sayım birimlerini kullanarak %95 ve %98 kapsama eşiği tahmini yapar ve bu tahminleri en az iki gerekçeyle (metin türü, sıklık dağılımı vb.) savunur.
- Ö.Ç. 2 :** Ders sonunda öğrenci, en az üç öğretim yaklaşımını sözcüğüne bakışları açısından tarihsel olarak karşılaştırır ve bu karşılaştırmadan hareketle güncel ders uygulamaları için iki somut ilke çıkarır.
- Ö.Ç. 3 :** Ders sonunda öğrenci, biçim–anlam–kullanım ve alıcı–üretici / tanıma–hatırlama boyutlarını operasyonelleştirir; her bir boyutu ölçen en az dört özgül görev tasarlar ve geçerlik gerekçesi sunar.
- Ö.Ç. 4 :** Ders sonunda öğrenci, sağlanan bir korpus çıktısından sıklık bantlarını çıkarır, en az 15 birimlik formül dizge (kolokasyon/kalıp) belirler ve hedef listeye seçme–eleme ölçütlerini (yararlılık, şeffaflık, düzey) uygulayarak 5–7 maddelik mini öğretim listesi oluşturur.
- Ö.Ç. 5 :** Ders sonunda öğrenci, verilen bir ders teması için akademik, teknik/alan-özgü, yüksek/orta/düşük sıklık kategorilerini ayırt eder; en az iki sözcük listesini kullanarak 20 hedef öge seçer ve seçimi program hedefleriyle hizalar.
- Ö.Ç. 6 :** Ders sonunda öğrenci, okuma/dinleme/TV–film girdilerine dayalı edimsel öğrenme senaryosu tasarlar; kapsama, tekrar sayısı ve bağlamsal ipuçları değişkenlerine dayalı öğrenme kazanımı tahmini yapar ve izleme aracı (örn. kısa biçim test) geliştirir.
- Ö.Ç. 7 :** Ders sonunda öğrenci, geri getirme uygulaması ve artan aralıklı tekrar ilkelerine dayalı 1 haftalık öğrenme–pekiştirme planı tasarlar; plandaki her öge için hedef hatırlama düzeyi (% doğru) ve minimum tekrar sayısı belirler.
- Ö.Ç. 8 :** Ders sonunda öğrenci, bir ünite/haftalık ders planına sözcüğü hedeflerini dengeli biçimde (edimsel + kasıtlı) entegre eder; girdi, görev, geri bildirim ve ölçme bileşenlerini CEFR düzeyi ve zaman kısıtları ile tutarlı hale getirir.
- Ö.Ç. 9 :** Ders sonunda öğrenci, belirli bir amaç için (yerleştirme/diagnostik/başarı) 10–20 maddelik bir sözcüğü testi tasarlar; madde biçimi, hedef sözlük seçimi ve puanlama anahtarını gerekçelendirir ve temel güvenilirlik/örtüşük geçerlik kanıtı raporlar.